

HRVATSKI SABOR

2178

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ODGOVORNOSTI PRAVNIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA

Prolašavam Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, koji je donio Hrvatski sabor na sjednici 11. rujna 2003.

Broj: 01-081-03-3113/2

Zagreb, 16. rujna 2003.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O ODGOVORNOSTI PRAVNIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom određuju pretpostavke kažnjivosti, kaznenopravne sankcije i kazneni postupak za kaznena djela pravnih osoba.

(2) Pravne osobe u smislu ovoga Zakona su i strane osobe koje se po hrvatskom pravu smatraju pravnim osobama.

Primjena kaznenog zakonodavstva

Članak 2.

Ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, na pravne se osobe primjenjuju odredbe Kaznenog zakonika, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta.

II. PRETPOSTAVKE KAŽNJIVOSTI

Temelj odgovornosti pravnih osoba

Članak 3.

(1) Pravna osoba kaznit će se za kazneno djelo odgovorne osobe ako se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je njime pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist za sebe ili drugoga.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba kaznit će se za kaznena djela propisana Kaznenim zakonikom i drugim zakonima u kojima su propisana kaznena djela.

Odgovorna osoba

Članak 4.

Odgovorna osoba u smislu ovoga Zakona je fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe ili joj je povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe.

Uračunavanje krivnje odgovorne osobe pravnoj osobi

Članak 5.

- (1) Odgovornost pravne osobe temelji se na krivnji odgovorne osobe.
- (2) Pravna osoba kaznit će se za kazneno djelo odgovorne osobe i u slučaju kad se utvrdi postojanje pravnih ili stvarnih zapreka za utvrđivanje odgovornosti odgovorne osobe.

Isključenje i ograničenje odgovornosti pravnih osoba

Članak 6.

- (1) Republika Hrvatska kao pravna osoba ne može se kazniti za kazneno djelo.
- (2) Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu se kazniti samo za kaznena djela koja nisu počinjena u izvršavanju javnih ovlasti.

Odgovornost u slučaju promjene statusa pravne osobe

Članak 7.

- (1) Prestane li pravna osoba postojati prije nego je okončan kazneni postupak, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude i oduzimanje imovinske koristi mogu se izreći pravnoj osobi koja je njezin sveopći pravni sljednik.
- (2) Prestane li pravna osoba postojati nakon pravomoćno okončanoga kaznenog postupka, novčana kazna, sigurnosne mjere, javno objavljivanje presude i oduzimanje imovinske koristi izvršavaju se u skladu s odredbama stavka 1. ovoga članka.
- (3) Pravna osoba u stečaju kaznit će se za kaznena djela počinjena prije pokretanja ili tijekom postupka stečaja.

III. KAZNE I DRUGE KAZNENOPRAVNE SANKCIJE

Vrste kaznenopravnih sankcija

Članak 8.

- (1) Za kaznena djela mogu se izreći pravnim osobama kazne, uvjetna osuda i sigurnosne mjere.
- (2) Za kaznena djela mogu se kazniti pravne osobe novčanom kaznom i kaznom ukidanja pravne osobe.

Novčana kazna

Članak 9.

- (1) Propisana novčana kazna za kaznena djela pravnih osoba ne može biti manja od 5.000,00 kuna niti veća od 5.000.000,00 kuna.
- (2) Ako pravna osoba ne plati u određenom roku novčanu kaznu, novčana kazna naplatit će se prisilno.

Visina novčane kazne

Članak 10.

- (1) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od 1 godine zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 5.000,00 do 2.000.000,00 kuna.
- (2) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od 5 godina zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 10.000,00 do 3.000.000,00 kuna.
- (3) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od 10 godina zatvora, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 15.000,00 do 4.000.000,00 kuna.

(4) Ako je za kazneno djelo propisana kazna zatvora s posebnom najvećom mjerom od 15 godina zatvora ili težom, pravna se osoba može kazniti novčanom kaznom od 20.000,00 do 5.000.000,00 kuna.

Izricanje novčane kazne za stjecaj kaznenih djela

Članak 11.

Ako je sud pravnoj osobi utvrdio novčane kazne za dva ili više kaznenih djela u stjecaju, jedinstvena novčana kazna ne smije biti veća od zbroja pojedinačnih kazni niti od najveće zakonske mjere novčane kazne.

Ukidanje pravne osobe

Članak 12.

(1) Kazna ukidanja pravne osobe može se izreći ako je pravna osoba osnovana radi činjenja kaznenih djela ili je svoje djelovanje pretežito iskoristila za počinjenje kaznenih djela.

(2) Kazna ukidanja pravne osobe ne može se izreći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i političkim strankama.

(3) Uz kaznu ukidanja pravne osobe sud može izreći i novčanu kaznu.

(4) Nakon pravomoćnosti presude o ukidanju pravne osobe provest će se likvidacija pravne osobe.

Uvjetna osuda

Članak 13.

(1) Sud može pravnoj osobi umjesto novčane kazne izreći uvjetnu osudu tako da istodobno odredi da se novčana kazna neće izvršiti ako pravna osoba u vremenu koje sud odredi, a koje ne može biti kraće od jedne niti dulje od tri godine, ne počinu novo kazneno djelo.

(2) Uvjetna osuda može se izreći za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora do tri godine, a sud je izrekao pravnoj osobi novčanu kaznu do 50.000,00 kuna.

Zastara

Članak 14.

(1) Zastara kaznenog progona protiv pravne osobe računa se prema kazni propisanoj za počinitelja kaznenog djela.

(2) Novčana se kazna ne može izvršiti kad proteknu tri godine od njezina izricanja ili opozivanja uvjetne osude kojom je ona izrečena.

(3) Izvršenje kazne ukidanja pravne osobe ne zastarijeva.

Vrste sigurnosnih mjera

Članak 15.

Uz kaznu sud može izreći pravnoj osobi jednu ili više sljedećih sigurnosnih mjera: zabranu obavljanja određenih djelatnosti ili poslova, zabranu stjecanja dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija, zabranu poslovanja s korisnicima državnog i lokalnih proračuna i oduzimanje predmeta.

Zabrana obavljanja određenih djelatnosti ili poslova

Članak 16.

(1) Zabrana obavljanja određenih djelatnosti ili poslova može se izreći u odnosu na jednu ili više djelatnosti ili poslova čijim je obavljanjem kazneno djelo počinjeno.

(2) Zabranu obavljanja određenih djelatnosti ili poslova sud može izreći pravnoj osobi u trajanju od jedne do tri godine računajući od pravomoćnosti presude ako bi daljnje obavljanje

određenih djelatnosti ili poslova bilo opasno za život, zdravlje ili sigurnost ljudi ili imovine, ili za gospodarstvo ili ako je pravna osoba već bila kažnjavana za isto ili istovrsno kazneno djelo.

(3) Zabrana obavljanja određenih djelatnosti ili poslova ne može se izreći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i političkim strankama.

Zabrana stjecanja dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija

Članak 17.

(1) Zabranu stjecanja dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija koje izdaju državna tijela ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sud može izreći pravnoj osobi ako postoji opasnost da bi takvo stjecanje dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija moglo poticajno djelovati na počinjenje novoga kaznenog djela.

(2) Sigurnosna mjera iz stavka 1. ovoga članka izriče se u trajanju od jedne do tri godine računajući od pravomoćnosti sudske presude.

Zabrana poslovanja s korisnicima državnog i lokalnih proračuna

Članak 18.

(1) Zabrana poslovanja s korisnicima državnog i lokalnih proračuna može se izreći pravnoj osobi ako postoji opasnost da bi takvo poslovanje moglo poticajno djelovati na počinjenje novoga kaznenog djela.

(2) Sigurnosna mjera iz stavka 1. ovoga članka izriče se u trajanju od jedne do tri godine računajući od pravomoćnosti sudske presude.

Oduzimanje predmeta

Članak 19.

Sigurnosna mjera oduzimanja predmeta izriče se pod uvjetima predviđenim u članku 80. Kaznenog zakonika.

Oduzimanje imovinske koristi

Članak 20.

(1) Sud će pravnoj osobi oduzeti imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom.

(2) Imovinska korist iz stavka 1. ovoga članka je svako povećanje ili sprječavanje smanjenja imovine pravne osobe do kojeg je došlo počinjenjem kaznenog djela.

(3) Imovinska korist ostvarena kaznenim djelom oduzet će se presudom kojom je utvrđeno počinjenje kaznenog djela. Visinu imovinske koristi sud će procijeniti uvidom u cjelokupnu imovinu pravne osobe i dovođenjem u svezu s počinjenim djelom.

(4) Ako se utvrdi nemogućnost oduzimanja imovinske koristi koja se sastoji od novca, prava ili stvari, sud će obvezati pravnu osobu na isplatu protuvrijednosti u novčanom iznosu. Sud će pri određivanju novčanog iznosa uzeti u obzir tržišnu vrijednost stvari ili prava u vrijeme donošenja odluke.

(5) Imovinska korist oduzet će se i kad se po bilo kojem pravnom temelju nalazi kod drugoga, ako je prema okolnostima pod kojima je ostvario određene vrijednosti znao ili mogao i bio dužan znati da su vrijednosti ostvarene kaznenim djelom.

Javno objavljivanje presude

Članak 21.

(1) Javno objavljivanje presude sud može odrediti kada s obzirom na značenje kaznenog djela utvrdi da postoje opravdani razlozi da se javnost obavijesti o pravomoćnoj presudi.

(2) Sud će odrediti da se presuda objavi u cijelosti ili u dijelu, te rok u kojem se mora objaviti. Javno objavljena presuda može sadržavati ime oštećenika, ali samo uz njegov pristanak.

(3) Sud će odrediti u kojem ili u kojim će se sredstvima javnog priopćavanja objaviti presuda iz stavka 1. ovoga članka. Sredstva javnog priopćavanja objaviti će navedenu presudu o trošku osuđene pravne osobe.

Obavijest o izrečenoj kaznenopravnoj sankciji

Članak 22.

(1) Sud će po pravomoćnosti presude kojom se osuđuje pravna osoba, po službenoj dužnosti obavijestiti tijelo nadležno za vođenje kaznene evidencije, sudski ili drugi registar u koji je ta pravna osoba upisana, radi upisa kaznenog djela ili sankcije.

(2) U obavijesti iz stavka 1. ovoga članka navest će se isključivo sljedeći podaci: naziv suda, broj presude i dan izricanja pravomoćne presude, tvrtka, odnosno naziv pravne osobe, sjedište i matični broj pravne osobe, kazneno djelo, kazna i sigurnosna mjera ukoliko je izrečena.

IV. KAZNENI POSTUPAK

Jedinstveni postupak

Članak 23.

(1) Za kazneno djelo pravne osobe i odgovorne osobe provest će se jedinstveni postupak i donijeti jedna presuda.

(2) Ako se protiv odgovorne osobe zbog pravnih ili drugih razloga ne može pokrenuti ili voditi kazneni postupak, postupak će se započeti i provesti samo protiv pravne osobe.

Odlučivanje o kaznenom progonu prema načelu svrhovitosti

Članak 24.

Državni odvjetnik može postupiti po članku 175. Zakona o kaznenom postupku ako pravna osoba nema imovine ili je ona tako neznatna da ne bi bila dovoljna niti za pokriće troškova postupka ili ako se protiv nje vodi stečajni postupak.

Mjesna nadležnost

Članak 25.

(1) Ako nije poznato mjesto počinjenja kaznenog djela ili je to mjesto izvan teritorija Republike Hrvatske, nadležan je sud na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište, odnosno okrivljena pravna osoba ima sjedište.

(2) Privatna tužba može se podnijeti i sudu na čijem području okrivljena pravna osoba ima sjedište.

Pokretanje kaznenog postupka po prijedlogu

Članak 26.

Ako je podnesen prijedlog za progon samo protiv odgovorne osobe, državni odvjetnik može po službenoj dužnosti pokrenuti kazneni postupak za isto kazneno djelo i protiv pravne osobe.

Predstavnik okrivljene pravne osobe

Članak 27.

(1) Za okrivljenu pravnu osobu u kaznenom postupku sudjeluje njezin predstavnik koji je ovlašten poduzimati sve radnje koje može poduzeti okrivljenik.

(2) Okrivljena pravna osoba može imati samo jednog predstavnika. Predstavnik pravne osobe može biti svaka potpuno poslovno sposobna fizička osoba koja zna hrvatski jezik.

(3) Predstavnik određuje organ pravne osobe, odnosno osobe koje je zastupaju na temelju zakona, odluke nadležnog organa, statuta, društvenog ugovora ili odluke organa pravne osobe. Ako predstavnik nije po drugoj osnovi ovlašten zastupati pravnu osobu, za ovlast da bude njen predstavnik, pravna osoba mu daje pisanu punomoć. Punomoć se može dati i usmeno na zapisnik sudu koji vodi postupak.

(4) Sud je dužan utvrditi identitet predstavnika pravne osobe i njegovo ovlaštenje za sudjelovanje u postupku. Pravna osoba je dužna sudu dostaviti podnesak kojim je odredila svog predstavnika kao i dokaze o njegovom ovlaštenju.

(5) Predstavnik pravne osobe ne može biti osoba koja je u istom postupku pozvana kao svjedok te osoba protiv koje se vodi kazneni postupak zbog istog kaznenog djela.

Postavljanje predstavnika

Članak 28.

(1) U prvom pozivu sud će upozoriti pravnu osobu da je dužna odrediti predstavnika u roku od osam dana od primitka poziva.

(2) Ako pravna osoba ne odredi predstavnika u roku iz stavka 1. ovoga članka postaviti će ga sud pred kojim se vodi postupak.

(3) Ako pravna osoba prestane postojati prije nego je pravomoćno okončan kazneni postupak tako da ima sveopćega pravnog sljednika, taj je sljednik dužan odrediti svog predstavnika u roku od osam dana od prestanka pravne osobe, u protivnom predstavnika će postaviti sud pred kojim se vodi postupak.

(4) Ako pravna osoba odredi predstavnika protivno članku 27. stavku 2. i 5. ovoga Zakona, sud koji vodi postupak pozvat će je da u roku od osam dana odredi drugog predstavnika i o tome obavijesti sud. Ako pravna osoba ne odredi predstavnika u tom roku, predstavnika će joj postaviti sud pred kojim se vodi postupak.

(5) Predstavnik okrivljenoj pravnoj osobi postavlja predsjednik suda rješenjem koje se dostavlja osobi koja je određena za predstavnika te pravnoj osobi. Te osobe imaju pravo žalbe na rješenje koja ne zadržava njegovo izvršenje.

Dostava odluka i dopisa pravnoj osobi

Članak 29.

Odluke i dopisi upućeni pravnoj osobi dostavljaju se na adresu njezina predstavnika ili u sjedište pravne osobe, odnosno njezine podružnice.

Dovođenje

Članak 30.

Ako se uredno pozvani predstavnik ne odazove pozivu i svoj izostanak ne opravda, sud može izdati dovedbeni nalog ako je u pozivu upozoren da će u slučaju izostanka biti prisilno doveden.

Troškovi predstavnika

Članak 31.

(1) Nagrada i nužni izdaci predstavnika ulaze u troškove kaznenog postupka.

(2) Nužni izdaci postavljenog predstavnika u postupku zbog kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti predujmaju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama Zakona o kaznenom postupku.

Branitelj

Članak 32.

(1) Okrivljena pravna osoba može imati branitelja. Punomoć branitelju određuju ovlaštenici za zastupanje pravne osobe iz članka 27. stavka 3. ovoga Zakona.

(2) Pravna i odgovorna osoba protiv koje se vodi kazneni postupak za isto kazneno djelo mogu imati zajedničkog branitelja ako to nije u suprotnosti s probitcima njihove obrane.

(3) Na okrivljenu pravnu osobu ne primjenjuju se odredbe Zakona o kaznenom postupku o obveznoj obrani.

Sadržaj optužnice

Članak 33.

Optužnica protiv okrivljene pravne osobe osim dijelova propisanih Zakonom o kaznenom postupku mora sadržavati i tvrtku, odnosno naziv okrivljene pravne osobe, njezino sjedište i matični broj, ime i prezime njezina predstavnika, datum rođenja i adresu stanovanja te državljanstvo, državu izdavanja putovnice i broj putovnice ako je stranac.

Glavna rasprava

Članak 34.

(1) Na glavnoj raspravi u jedinstvenom postupku protiv pravne i odgovorne osobe prvo će se ispitati odgovorna osoba o tome kakav stav zauzima prema svakoj točki optužbe, a zatim predstavnik pravne osobe.

(2) Redosljed izvođenja dokaza na glavnoj raspravi u jedinstvenom postupku protiv pravne i odgovorne osobe određuje se prema tome kako se odgovorna osoba očitovala u odnosu na optužbu bez obzira na očitovanje predstavnika pravne osobe. Uvijek će se prvo ispitati odgovorna osoba, a zatim predstavnik pravne osobe.

(3) Nakon završenog dokaznog postupka te govora tužitelja i oštećenika prvo govori branitelj pravne osobe, pa predstavnik pravne osobe, a zatim branitelj odgovorne osobe pa odgovorna osoba.

(4) Sud može odlučiti da se nakon očitovanja o krivnji pravne osobe glavna rasprava održi u odsutnosti predstavnika pravne osobe koji je uredno pozvan, a njegova prisutnost nije prijeko potrebna.

Sadržaj presude

Članak 35.

Presuda u postupku protiv okrivljene pravne osobe osim dijelova propisanih Zakonom o kaznenom postupku mora sadržavati:

1) u uvodu presude tvrtku, odnosno naziv okrivljene pravne osobe, njezino sjedište i matični broj, ime i prezime njezina predstavnika, datum rođenja i adresu stanovanja te državljanstvo, državu izdavanja putovnice i broj putovnice ako je stranac,

2) u izreci presude tvrtku, odnosno naziv i sjedište okrivljene pravne osobe.

Mjere opreza prema pravnoj osobi

Članak 36.

(1) Ako osobite okolnosti opravdavaju bojazan da će okrivljena pravna osoba ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počinuti kazneno djelo kojim prijeti, sud će joj odrediti sljedeće mjere opreza:

- 1) zabrana obavljanja određenih djelatnosti ili poslova,
- 2) zabrana poslovanja s korisnicima državnog i lokalnih proračuna,
- 3) zabrana stjecanja dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija.

(2) Sud može odrediti mjeru opreza iz stavka 1. točke 1. ovoga članka i ako bi daljnje obavljanje određenih djelatnosti ili poslova bilo opasno za život, zdravlje ili sigurnost ljudi ili

imovine, ili za gospodarstvo. Ova se mjera ne može izreći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, političkim strankama i sindikatima.

(3) Sud može na prijedlog državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti rješenjem zabraniti statusne promjene koje bi mogle dovesti do prestanka okrivljene pravne osobe. Zabrana će se upisati u sudski registar ili drugi registar.

(4) Rješenje o određivanju mjere opreza upisat će se u sudski registar ili drugi registar po službenoj dužnosti.

Članak 37.

Ovaj Zakon stupa na snagu šest mjeseci od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 740-02/02-01/02

Zagreb, 11. rujna 2003.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Zlatko Tomčić, v. r.